

**Järjestöyhteistyö Keski-Suomen maakunta- ja sote-
uudistuksen valmistelussa**

Päivämäärä 26.4.2019

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto.....	1
2. Nykytila ja tavoitteet	1
2.1 Nykytilan kuvaus	1
2.2 Vaatimukset	2
2.3 Tavoitteet	2
3. Toteutus.....	3
3.1 Työn sisältö ja laajuus	3
3.2 Lopputuotokset.....	3
3.3 Rajaukset.....	3
3.4 Hyödyt.....	4
4. Organisointi.....	4
4.1 Valmisteluryhmä.....	4
4.2 Sidosryhmät	5
5. Riskit.....	5
6. Dokumentointi	5
7. Opit ja kehittämissuhteet	6
7.1 Opit ja palaute	6
7.2 Kehittämissuhteet.....	6
8. Lisätietoja.....	7

1. Yhteenvedo

Keski-Suomen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun aikana valmistelijoiden ja järjestöjen yhteistyö toteutui tiiviinä. Vuoropuhelun avulla luotiin laajempaa ymmärrystä järjestötyön merkityksestä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä osana hoito- ja palveluketjuja.

Järjestöillä oli valmistelussa keskeinen rooli asukkaiden ja asiakkaiden äänen välittämisessä uudistuksen valmistelijoille. Järjestöjen kautta kerättiin runsaasti ruohonjuuritason palautetta mm. palveluiden järjestämissuunnitelman valmisteluun sekä hoito- ja palveluketjujen suunnittelutyöhön. Palautteen kautta voitiin pureutua siihen, mikä nykypalveluissa toimii, mitä pitäisi kehittää ja miten eri toimijoiden yhteistyötä tulisi tiivistää asukaslähtöisten palveluiden järjestämiseksi.

Keski-Suomen järjestöjen ja Keski-Suomen liiton pitkään jatkuneen yhteistyön ansiosta maakuntavalmisteluun ja järjestöjen välille saatiin nopeasti rakennettua yhteistyörakenteet. Maakunnan ja järjestöjen kumppanuuspöytä valmisteltiin vuoden 2018 aikana siten, että toiminta käynnistyi vuoden 2019 alussa. Kumppanuuspöytä jatkaa toimintaansa uudistuksen kaatumisen jälkeen. Kumppanuuspöytää hyödynnetään jatkossa nykyorganisaatioiden toiminnan kehittämisessä sekä palvelurakenteiden uudistamisen mahdollisissa jatkovaiheissa.

Kumppanuuspöydän lisäksi useat järjestöt tiivistivät tai muodostivat uusia toimiala- ja erityisalakohaisia verkostoja. Myös näiden verkostojen hyödyntäminen on oleellista tulevaisuuden kehittämistyössä.

2. Nykytila ja tavoitteet

2.1 Nykytilan kuvaus

Keski-Suomessa on noin 4700 järjestöä. Niistä sosiaali- ja terveysalan järjestöjä on noin 500. Keski-Suomessa järjestöillä on pitkä historia yhteistyön tekemisessä. Keski-Suomessa on toiminut vuodesta 2008 alkaen Keski-Suomen Järjestöareena, joka on keskisuomalaisten järjestöjen ja Keski-Suomen liiton yhteenliittymänä. Järjestöareena on syntynyt järjestöjen omasta tarpeesta tuntea toisensa paremmin, tehdä yhteistyötä tiiviimmin ja parantaa järjestökentän vaikuttamismahdollisuuksia.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun edetessä todettiin, että myös järjestöjen toimintaympäristö tulee merkittävästi muuttumaan uuden lainsäädännön myötä. Maakuntien perustaminen ja tiettyjen vastuiden siirtyminen kunnilta maakuntatasolle tulisi muuttamaan mm. avustusten ja yhteistyösopimusten muotoja. Valinnanvapauslaki muuttaisi järjestöjen asemaa maakunnallisessa palvelutuotannossa. Muutokset olivat yhteisiä kaikille Suomessa toimiville järjestöille. Järjestöjen muutostuen varmistamiseksi käynnistettiin valtakunnallinen Järjestö 2.0 -avustusohjelma. Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki haki avustusohjelman mukaista rahoitusta muutostyön edistämiseksi Keski-Suomessa. Hankehakemus toteutettiin useiden järjestöjen yhteistyönä.

Rahoituksen saaneen Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hankkeen tavoitteena oli vahvistaa ja tukea järjestöjen valmiuksia toimia uudessa kunta- ja maakuntarakenteessa, lisätä tietoa uudistuksen etenemisestä sekä toimintaympäristön muutoksesta, lisätä vuoropuhelua valmistelijoiden kanssa ja tiivistää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Hanke käynnistettiin paikallistasolla vuonna elokuussa 2017. Hankkeeseen palkattiin Keski-Suomessa järjestöjen muutosagentti sekä muutoskoordinaattori. Hanketta rahoitti sosiaali- ja terveysministeriö Veikkauksen tuotoilla ja hankkeen on määrä kestää vuoden 2020 loppuun saakka.

Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hanke lähti heti alusta asti tekemään hankkeen tavoitteiden mukaista tiivistä yhteistyötä maakuntavalmistelijoiden kanssa. Järjestöjen muutosagentti ja muutoskoordinaattori osallistuivat viestintäryhmään, osallisuusryhmään, palveluntuottajien ekosysteemitapaamisiin,

maakunnalliseen hyvinvointiryhmään sekä järjestöjen ja maakuntavalmistelijoiden yhteisiin tapaamisiin. Valmistelijoiden kanssa käytiin aktiivista vuoropuhelua myös työryhmien ulkopuolella.

2.2 Vaatimukset

Keski-Suomessa tunnistettiin heti uudistustyön alussa, että kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä rooli asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Ymmärrystä edisti se, että järjestöjen edustajat olivat mukana jo Kaste-rahoituksen saaneen Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen työryhmissä sekä maakunta- ja sote-uudistuksen esivalmistelun työryhmissä.

Lainsäädännössä erityisesti valinnanvapauslaki edellytti järjestötoiminnan ”jakamista” kahteen kategoriaan: yleishyödyllisiin toimijoihin ja palveluntuottajiin. Julkista avustusta kunnilta tai maakunnalta voitiin myöntää yleishyödylliseen toimintaan.

Palveluntuottajana toimiminen tarkoitti järjestöjen palveluiden määrittelyä siten, että järjestöt pystyivät toimimaan asiakasetelipalveluiden tai henkilökohtaisen budjetin palveluiden tuottajana rinnakkain julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Korvausmallina oli lainsäädännön mukaisesti maakunnan määrittelemä hinta, joka maksettaisiin palveluntuottajille yhdenvertaisesti asiakkaiden tekemien valintojen mukaisesti.

Muutos haastoi erityisesti niitä sosiaali- ja terveysjärjestöjä, joiden toiminnassa yhdistyivät palvelutuotanto ja yleishyödyllinen toiminta. Järjestöjen oli omassa muutostyössään ratkottava, miten uudessa toimintaympäristössä toimitaan. Jottei hyviä malleja kadotettaisi, valmistelijoiden kanssa käytiin yhteisissä seminaareissa sekä ekosysteemitapaamisissa jatkuvaa keskustelua siitä, miten toimintaa voitiin muovata lainsäädännön edellyttämään suuntaan asiakkaiden etu varmistuen.

Myös kuntien ja maakunnan työnjako edellytti järjestöjä miettimään uudelleen toimintansa painopisteitä. Kunnille jäi lainsäädännössä vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Samalla maakunnan tuli asettaa suunnittelussaan tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa. Maakunnan tuli myös laatia kuntien hyvinvointikertomusten pohjalta maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma.

Järjestöjen toiminnan merkitys tunnistettiin kunta- ja maakuntatasoilla, mutta keskusteluissa ei ehditty vielä syvällisesti pureutua esimerkiksi siihen, miten järjestötoiminta rahoitetaan tai mahdollistetaan tulevaisuudessa. Järjestöjen rahoituksen turvaamiseksi maakunnan järjestämissuunnitelmaan kirjattiin kuitenkin alustavia ehdotuksia toiminnan mahdollistamiseen liittyen.

2.3 Tavoitteet

Erilaisen järjestötoiminnan kautta tavoitetaan merkittävä osa maakunnan asukkaista. Toiminnalla tuetaan ihmisten osallisuutta, yhteenkuuluvuutta, harraste- ja vapaa-ajantoimintaa sekä erityisesti sosiaali- ja terveysalan puolella sairauden tai vamman kanssa elämistä, sopeutumista, kuntoutumista sekä tarjotaan vertaistukea muille vastaavassa elämäntilanteessa oleville.

Järjestötoimintaa toteutetaan matalankynnyksen periaatteella, jolloin se mahdollistaa jokaisen asukkaan vapaaehtoisen osallistumisen toimintaan. Järjestötoiminta tukee siten asukkaiden yhdenvertaisuutta. Ennalta ehkäisevällä toiminnalla pyritään pienentämään hyvinvointi- ja terveyseroja eri ikäisten asukkaiden keskuudessa.

Järjestöjen haastamisella mukaan maakunnan palveluiden suunnittelutyöhön tavoiteltiin järjestötoiminnan nivomista nykyistä tiiviimmäksi osaksi hoito- ja palveluketjujen suunnittelua. Maakuntavalmistelussa nähtiin, että järjestöjen tarjoamien palveluiden kirjaamisella osaksi hoito- ja palveluketjuja, voidaan varmistaa se, että

jokainen keskisuomalainen asukas saa aina palveluissaan tietoa järjestöjen tarjoamasta monipuolisesta toiminnasta. Yhteisesti kirjatut linjaukset palvelu- ja hoitosuunnitelmissa parantavat tiedonsaantia, auttavat ajattelemaan asiakkaan tarvitsemia palveluita kokonaisvaltaisemmin ja tukevat siten asukkaiden hyvinvointia. Laajassa kuvassa yhteinen suunnittelu varmistaa myös sen, että monituottajamallissa kaikkien eri palveluntuottajien toiminnassa huomioidaan yhdenvertaisesti kolmannen sektorin tarjoamat palvelut.

Järjestötoimijoiden kautta erityisesti henkilökohtaisen budjetin palveluihin arvioitiin muodostuvan uudenlaisia palveluvaihtoehtoja, joista asukas voisi valita itselleen sopivimmat palvelumuodot. Arvio perustui siihen, että järjestöt tuottavat jo nykyisellään erilaista harraste- ja viriketoimintaa jäsenilleen. Henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajina palvelua olisi voitu tarjota omaa jäsenkuntaa laajemmin asiakkaiden valittavaksi.

3. Toteutus

3.1 Työn sisältö ja laajuus

Järjestöyhteistyötä tehtiin jokaisella valmisteluntasolla. Järjestöjen edustajia oli mukana jo esivalmisteluvaiheessa kootuissa työryhmissä erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden puolella.

Valmisteluvastuun siirryttyä Keski-Suomen liiton hallinnoimalle Keski-Suomi 2021 -projektille vuonna 2017 yhteistyökumppanina toiminut Keski-Suomen Järjestöareena lähti miettimään uudelleen toimintaansa ja järjestöyhteistyön muotoja maakunnan kanssa. Järjestöyön uudistamisen tueksi käynnistettiin samaan aikaan Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hanke. Hankkeen tavoitteiden mukaisesti järjestöjen muutosagentti ja muutoskoordinaattori lähtivät tekemään heti aktiivista yhteistyötä maakunnan valmistelijoiden kanssa. Näin järjestöjen edustajat tulivat heti perustamisvaiheessa mukaan maakunnallisiin työryhmiin.

Valmistelun edetessä uutena rakenteena perustettiin Keski-Suomen Järjestöareenan ehdotuksesta maakunnan ja järjestöjen välinen kumppanuuspöytä, joka käynnisti toimintansa alkuvuonna 2019.

3.2 Lopputuotokset

Lopputuotoksen kuvaus	Valmis kk/vuosi
Maakunnan ja järjestöjen kumppanuuspöytä: rakenne, toimeksianto ja tehtävät, suhde maakunnalliseen päätöksentekoon, järjestäytyminen, toiminnan aloitus	1/2019
Maakunnan järjestämissuunnitelman 3. versio ja järjestötoiminnan kuvaus osana maakunnan palvelutuotannon ekosysteemiä sekä yleishyödyllisen toiminnan tunnistaminen maakunnallisessa palvelukokonaisuudessa.	12/2018
Maakunnan hyvinvointisuunnitelma ja järjestötoiminnan rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	1/2019
Maakunnan osallisuusohjelman 1. luonnos ja järjestötoiminnan tunnistaminen asukkaiden osallisuuden edistämisessä	1/2019

3.3 Rajaukset

Maakuntastrategian suunnittelussa päädyttiin siihen, että strategian liitteeksi laaditaan erillinen järjestöohjelma. Järjestöohjelmassa tuli määritellä erityisesti yleishyödyllisen järjestötoiminnan mahdollistamisen periaatteet sekä asettaa tavoite sille, miten maakunta ja järjestöt toimivat toistensa kumppaneina koko Keski-Suomen alueella. Alustavia keskusteluja ohjelman sisällöistä käytiin valmistelijoiden ja järjestöjen edustajien sekä kumppanuuspöydän välillä.

Uudistustyön aikataulun muutokset aiheuttivat sen, ettei järjestöohjelmaa lähdetty valmistelun aikana kirjoittamaan auki. Työtä hidasti se, että ohjelman pohjana toimivaa maakuntastrategiaa päätettiin Keski-Suomessa laatia vasta vaaleilla valittavan valtuuston ohjauksessa. Strategian painopisteiden valinta olisi ohjannut myös järjestöohjelman sisältöjen painotuksia.

Maakunnan vastuulle kuuluvien tehtävien järjestämissuunnitelmaa ehdittiin työstää avoimesti 3. luonnosversioon asti. Liitteeksi suunnitellut hoito- ja palveluketjut ehdittiin työstää pitkälle mm. mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä hoito- ja hoivapalveluissa. Niissä tunnistettiin myös järjestöjen rooli. Kaikkien palveluiden osalta näin pitkälle ei kuitenkaan päästy vaan työ olisi tarkentunut valmistelun edetessä.

3.4 Hyödyt

Laaja valmistelu ja järjestöjen aktiivinen mukanaolo on lisännyt valmistelijoiden ymmärrystä järjestöjen tekemän työn merkityksestä. Valmistelijoilla on ollut selkeä tahto kirjata järjestöjen tekemä työ osaksi hoito- ja palveluketjuja, jotta asukkaiden hyvinvointia voidaan tukea mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Järjestöjen yhteisesti hyväksytty ja määritelty rooli on nähty keinona varmistaa yhdenmukainen asiakas- ja palveluohjaus eri puolilla maakuntaa sekä tehdä läpinäkyväksi järjestöjen tarjoamat palvelut ja toiminta eri asukas- ja potilasryhmien kohdalla. Valmistelun edetessä tätä työtä olisi jatkettu sekä palveluntuottajien tapaamisissa ja työryhmissä että järjestöjen ja vastuuvälittäjien tapaamisissa.

Valmistelutyössä on korostunut kumppanuusajattelu. Asiakaslähtöinen ajattelu vaatii julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin saumatonta yhteistyötä, jossa eri toimijat ovat yhdenvertaisia ja jokaisella on tunnustettu rooli asukkaiden hyvinvoinnin tukemisessa.

Kumppanuuspöytä edistää ajattelua kokoamalla yhteiseen pöytään eri toimialoja monialaisesti edustavat asiantuntijat. Monialaisen edustuksen kautta kumppanuuspöytään saadaan koottua eri toimialojen laajat asiantuntijaverkostot. Kumppanuuspöytä varmistaa näin monialaisen ja laajan asiantuntemuksen esille tuomisen palveluiden suunnittelussa laajalta järjestökentältä.

Järjestöiltä saadun palautteen mukaan valmistelu on tiivistänyt myös järjestöjen keskinäistä yhteistyötä. Keski-Suomessa useat järjestöt ovat tiivistäneet tapaamisiaan ja muodostaneet myös uusia, toimiala- tai substanssiperusteisia yhteistyörakenteita. Uusien rakenteiden ansiosta järjestöillä on aiempaa paremmat edellytykset seurata toimintaympäristön muutoksia ja toimia kumppanina uusissa rakenteissa.

Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hankkeen tilaisuuksia ja viestintää koskeneen palautekyselyn mukaan hankkeen järjestämät tilaisuudet ovat tukeneet verkostoitumista ja järjestöjen yhteistä vaikuttamistyötä sekä tarjonneet ajankohtaista tietoa. Palautteen mukaan myös hankkeen viestintä on tarjonnut ajankohtaista tietoa maakunta- ja sote-uudistuksesta sekä helpottanut ajan tasalla pysymistä, oman toiminnan suuntaamista ja jäsenistön ajan tasalla pitämistä.

4. Organisointi

4.1 Valmisteluryhmä

Järjestöjen edustajien kutumisesta eri työryhmiin vastasi kunkin vastuualueen vastuuvälittäjä. Projektitoimiston ja päätoimisten vastuuvälittäjien kanssa pidettiin erillisiä tapaamisia valmistelun etenemisestä tarpeen mukaan.

Kumppanuuspöydän jäsenten hausta sekä järjestäytymisestä vastasi Keski-Suomen Järjestöareena. Kokousten käytännön järjestelyistä sekä muistiinpanojen laatimisesta vastasi Keski-Suomi 2021 -projektin edustajat tiiviissä vuoropuhelussa järjestöjen edustajien kanssa. Kumppanuuspöydän ja sen taustalla

vaikuttavan Keski-Suomen järjestöareenan www-sivut toteutettiin Keski-Suomen järjestötorille järjestöjen edustajien toimesta.

Järjestöt kokoontuivat aktiivisesti esittämään kannanottojaan ja huomioitaan Keski-Suomen maakunnalle kuuluvien palveluiden järjestämissuunnitelmaan. Projektitoimisto varmistti vastuuvalmistelijoiden rinnalla, että kannanotot huomioitiin maakunnan järjestämissuunnitelman valmistelussa. Järjestöjen muutosagentilta pyydettiin myös erillinen kuvaus järjestötoiminnasta ja sen tasoista lisäämään ymmärrystä järjestöjen roolista maakunnan toiminnassa.

Järjestöareenan ja kumppanuuspöydän vastineparina toimii uudistuksen kaatumisen jälkeen Keski-Suomen liitto. Jatkotoimintaa varten kootaan valmistelussa mukana olleiden organisaatioiden yhdyshenkilöt, jotta eri organisaatioiden edustajat voidaan kutsua jatkossa kumppanuuspöydän kokouksiin käsiteltävien asioiden mukaisesti.

4.2 Sidosryhmät

Järjestöjen ja maakunnan kumppanuuden tiivistämisellä haettiin erityisesti vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseen. Järjestöjen kautta valmisteluun saatiin mukaan asukkaiden ääni, sillä järjestöt osallistivat aktiivisesti jäseniään palvelusuunnitelmien työstämiseen ja toivat jatkuvasti valmisteluun tietoa asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja palvelujärjestelmän epäkohdista. Järjestöjen mukanaolo maakunnallisen ekosysteemin luomisessa lisäsi myös yksityisen sektorin tietoutta järjestöjen toiminnasta sekä roolista asukkaiden hyvinvoinnin tukemisessa.

Järjestöillä olisi ollut iso rooli maakunnan ja kuntien välisessä yhteistyössä. Esimerkiksi lapsiperheiden palveluiden yhteensovittamisessa järjestöt olisivat voineet tarjota luontevia kohtaamispaikkoja sekä kuntien että maakuntien palvelutuotannolle.

5. Riskit

Valmistelussa tiedostettiin koko ajan riski siitä, että lainsäädäntö ei välttämättä toteudu suunniteltuna. Järjestöjen ja maakunnan kumppanuuspöytä perustettiin epävarmuudesta huolimatta, jotta vuoropuhelu oli luontevaa ja järjestöt olisivat olleet luontevasti mukana maakunnan käynnistämässä heti väliaikaishallinnon aloituksesta poliittisen päätöksenteon käynnistymiseen. Kumppanuuspöydän perustamista helpotti se, että valmistelussa mukana olleet organisaatiot sitoutuivat vuoropuheluun yhteisen pöydän ääressä myös tilanteessa, jossa lainsäädäntöpohjaa maakunnan perustamiseen ei tulisi.

Järjestötoiminnan rahoitukseen ja toiminnan mahdollistamiseen liittyvät kysymykset esimerkiksi tilojen käytön osalta tiedostettiin koko valmistelun ajan. Maakunnan ja kuntien vuoropuhelussa näihin kysymyksiin ei valmistelun edetessä vielä ehditty pureutumaan. Valmistelun edetessä olisi laadittu yhteiset pelisäännöt järjestötoiminnan mahdollistamiseksi yhteistyössä maakunnan, kuntien ja järjestöjen kesken.

6. Dokumentointi

Dokumentti	Päivämäärä	Liitteenä / dokumentin verkko-osoite
Kumppanuuspöydän kokoonpano ja toiminta sekä kokousmuistiot	1/2019	https://www.yhdistystori.fi/yhteistyota/keski-suomen-jarjestoareena/kumppanuuspoydan-muistiot-ym/
Järjestämissuunnitelman 3. versio sekä luonnoksesta saatu palaute	3/2019	http://www.ks2021.fi/jarjestaminen/

Maakunnan osallisuusohjelman 1.luonnosversio	3/2019	http://www.ks2021.fi/osallisuus/
---	--------	---

7. Opit ja kehittämisehdotukset

7.1 Opit ja palaute

Valmistelun aikana ymmärrys asukkaiden hyvinvoinnista on laajentunut. Hyvinvointia ei tuota vain yksittäinen organisaatio tai toimija vaan hyvinvoinnin tukena on laaja joukko julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita. Hyvinvointia luodaan yhdessä toisiamme tukien ja toistemme tekemisen arvon tunnustaen.

Järjestöjen kautta voidaan luoda aitoa ymmärrystä palveluiden nykytilanteesta sekä kehittää palveluita ”alhaalta ylös -ajattelumallilla” perinteisen hallintolähtöisen ajattelutavan sijaan. Järjestöjen kautta on mahdollista saada asiakkaiden ääni esille palveluiden suunnittelutyössä. Järjestöt kohtaavat luontevasti erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä ja kannustavat matalalla kynnyksellä tuomaan esille nykypalveluiden onnistumisia, epäkohtia sekä kehittämisideoita tulevaisuuden asiakaslähtöisten palveluiden suunnitteluun.

Yhteistyön laatimisessa ajattelun pitää lähteä kumppanuudesta, jossa julkisella sektorilla ja kolmannella sektorilla on molemmilla intressi tehdä yhteistyötä. Toiminta ei ole toisiaan poissulkevaa vaan laajasti ymmärrettyä auttaa näkemään asukkaiden todelliset elämäntilanteet ja palvelutarpeet sekä siten tukemaan ja edistämään hyvinvointia eri ikäryhmissä koko maakunnan alueella.

Järjestöjen oma aktiivinen yhteistyö Keski-Suomessa on arvo, josta kannattaa pitää kiinni ja jota nykyorganisaatioiden kannattaa hyödyntää. Yhteistyölle on kumppanuuspöydän kautta laadittu rakenteet, joten vuoropuhelun jatkaminen paikallistasolla on luontevaa. Järjestöjen toiminta pitää tunnistaa tulevaisuudessa alueellisia hoito- ja palveluketjuja laadittaessa, jotta järjestöjen tekemä työ tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi palvelujärjestelmää.

Järjestöjen kumppanuuspöydässä saatu palaute valmistelusta on ollut myönteistä. Järjestöille on syntynyt kokemus siitä, että heitä on aidosti kuultu ja otettu mukaan aktiivisena toimijana valmistelutyöhön. Kumppanuuspöydän edustajien mukaan myös järjestöt ovat tiivistäneet yhteistyötään paikallistasolla ja löytäneet uusia yhteistyömalleja toiminnan tiivistämiseksi.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry ja erityisesti järjestöjen muutostukeen perustettu Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hanke ovat mahdollistaneet valmistelun ajan luontevan vuoropuhelun järjestöjen ja valmistelijoiden välillä. Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hanke viesti uudistuksen etenemisestä aktiivisesti ja keskitetysti laajalle järjestökentälle. Tämä helpotti luontevan vuorovaikutuksen ja luottamuksen syntymistä. Samalla se mahdollisti yhteisen suunnittelun ja järjestöjen aktiivisen osallisuuden toteutumisen valmistelussa. Järjestöjen mukana olo ja yhteistyö useiden eri valmisteluorganisaatioiden kanssa edellyttää myös jatkossa selkeää ja keskitettyä koordinoitua.

7.2 Kehittämisehdotukset

1. Keski-Suomi on ilmaissut tahtotilansa olla hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen mallimaakunta. Tämä edellyttää asukkaiden äänen kuulemista maakunnan kehittämistyössä. Uudistustyö on osoittanut, että järjestöt toimivat luontevana väylänä asukkaiden kuulemiselle ja osallistamiselle yhteiseen suunnittelutyöhön.
2. Mikäli palvelurakenteiden uudistustyötä tehdään Keski-Suomessa eri toimijoiden vapaaehtoisena yhteistyönä tai lainsäädännön ohjaamana, on järjestöt otettava mukaan palveluiden suunnitteluun heti ensivaiheista lähtien. Keski-Suomessa on tähän kumppanuuspöydän kautta valmiit rakenteet ja yhteinen tahtotila, josta kannattaa pitää kiinni.

3. Nykyorganisaatioiden kannattaakin hyödyntää järjestöjen kumppanuuspöytää ja järjestöjen verkostoja asiakaslähtöisen toiminnan jatkokehittämisessä. Jos maakunnassa lähdetään esimerkiksi laatimaan nykyisen terveydenhuoltolain mukaista järjestämissuunnitelmaa kuntien ja kuntayhtymien toimesta, järjestöt tulee heti ottaa mukaan suunnittelutyöhön ja -ryhmiin. Myös muissa maakunnallisissa strategisen tason suunnitelmissa järjestöjen osaamista kannattaa hyödyntää heti alkuvaiheesta lähtien yhteisen vision ja tahtotilan muodostamiseksi.
4. Myös paikallistasolla hoito- ja palveluketjujen uudistustyössä pitää huomioida ja kirjata selkeästi auki järjestöjen rooli. Näin voidaan varmistaa järjestöjen tarjoamien palveluiden ja toiminnan tunnistaminen kokonaisvaltaisissa ja asiakaslähtöisissä palveluissa.
5. Järjestöjen kiinnittymistä uudistustyöhön edesauttaa se, että järjestöille nimetään kussakin tilanteessa selkeä vastinpari, jonka kanssa suunnittelutyötä tehdään. Suunnittelutyötä tuleekin tehdä alusta lähtien yhdessä eikä lopuksi "päälle liimata" järjestöjen palveluita täydentämään julkisen sektorin palvelukokonaisuutta. Näin voidaan poistaa päällekkäisyyksiä ja luoda ymmärrystä sekä välittää tietoa eheästä ja kokonaisvaltaisesta eri palveluntuottajien tarjoamasta palvelukokonaisuudesta.

8. Lisätietoja

Keski-Suomi 2021 -projektin osalta viestinnän ja osallisuuden valmistelija Emmi Hyvönen, emmi.hyvonen@jkl.fi tai p. 014 266 3025

Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hankkeen osalta järjestöjen muutosagentti Anne Astikainen, anne.astikainen@kyt.fi tai p. 050 344 0429